

Er líf eftir sjötugt?

Höfundur: Gróa Finnsdóttir

Að verða sjötug

Í dag heyrir því blákalt haldið fram að þegar kona verður sjötug sé það eitt og hið sama og að verða fimmtug. Það er að segja eins og fimmtug kona var skilgreind fyrir um sjötíu árum síðan. Af einhverjum ástæðum virðist mér sem þessu hafi aðallega verið haldið á lofti um konur, en hvort það þýði að þetta sé bara skoðun einhverra kvenna í bjartsýniskasti skal látið ósagt. Og ekki veit ég heldur hvenær þessi óvísindalega kenning skaut upp kollinum. Kannski hefur það gerst þegar það uppgötvaðist að flestar sjötugar konur eru bara enn í fullu fjöri, bæði andlega og líkamlega þegar þeim er sagt að nú sé þetta komið gott, gerið svo vel að hætta að vinna því þið eruð orðnar sjötugar (lesist: gamlar).

Á sjötugsafmælinu mínu þ. 12. ágúst 2021 fékk ég kurteislega orðað bréf á stofnanaíslensku þar sem mér var sagt upp störfum sem bókasafns- og upplýsingafræðingi Þjóðminjasafns Íslands eftir þrjátíu og þriggja ára starf. Ég hafði beðið spennt eftir þessu bréfi því elskulegt samstarfsfólk mitt var búið að vara mig við að ég fengi slíkt bréf og voru örugglega búin að mynda áfallateymi á laun ef ég fengi taugaáfall við að lesa það þótt ég vissi hvað í því stæði. Ég var hins vegar vel undirbúin og las bréfið með brosi á vör enda þótt undarleg tilfinning bærðist hið innra við að sjá þetta svona svart á hvítu, enda í fyrsta skipti á ævinni sem mér var sagt upp störfum. Vissulega hálf skrítið með það í huga að ég hafði ekkert brotið af mér í starfi og unnið mín störf bara þokkalega vel að ég held. Mér hafði hins vegar ekki tekist að stöðva tímann og hafði unnið mér það eitt til saka að vera allt í einu búin að lifa í sjötíu ár.

Verkefni eftir vinnu

Tilfinningin sem ég hafði þegar ég afhenti lykilsþjaldið mitt á skrifstofunni, lokaði dyrunum á eftir mér í síðasta sinn og steig út í veröldina var auðvitað tregafull en jafnframt bærðist með mér tryllt frelsistilfinning. Það fyrsta sem mér datt í hug var að nú átti ég mig algjörlega sjálf, gat sofið út og lesið heilu dagana, nokkuð sem ég hlakkaði mest til á því augnabliki. Síðan bættist við óendanleg runa af skemmtilegheitum sem ég þráði að gera skil: heimsækja gamla og nýja vini, klára hálfþrjónuðu peysuna síðan í fyrra, fara oftast í sund og jóga, skoða íslenskar plöntur, fara í útreiðartúr, hlusta á alla hlaðvarpsþættina sem ég átti eftir að hlusta á, gerast sjálfboðaliði hjá Rauða krossinum, skoða landið mitt, ferðast til útlanda, fara á söfn og listsýningar, gerast túristi í Reykjavík, vera fyrirmyndar amma, rækta fjölskylduna mína og lesa! Loksins gæfist mér tími til að stytta hinn langa lista þeirra bóka sem ég átti eftir að lesa.

En fyrst og síðast var unaðslegt til þess að hugsa að núna hefði ég í fyrsta sinn á ævinni raunverulegan tíma til að SKRIFA, nokkuð sem ég hafði dundað mér við á hlaupum og með löngum hléum á undanförunum árum. Já, mér hafði nefnilega þrátt fyrir allt tekist að skrifa bók, skáldsögu, sem ég hafði bitið í mig að gefa út áður en ég yrði sjötug og það tókst. Svo

núna varð það að vera mitt fyrsta verk að fylgja nýútkomnu bókinni minni úr hlaði með upplestrum og kynningum. Ég beið því óþreyjufull eftir að fá að vita hvernig henni reiddi af meðal allra þeirra stórkostlegu bóka sem voru gefnar út á svipuðum tíma. Ég var satt að segja ekki bjartsýn því mér var sagt af reynslumiklum rithöfundum að textinn missti allan sjarma þegar bækur væru skrifaðar á löngum tíma. En öllum þykir vænt um börnin sín, sjarmalaus eða ekki, svo ég þurfti enn frekar að styðja við bakið á henni og koma henni á framfæri eins og öllum góðum mæðrum sæmir. Og viti menn, bókinni minni var tekið með kostum og kynjum og viðtökurnar fóru fram úr mínum björtustu vonum.

Því var það svo að þegar þetta óendanlega frí mitt blasti við mér var tilfinningin framandi gleðitilfinning og mér fannst lífið vera rétt að byrja. Í stað þess að þurfa að einbeita mér að verkefnum vinnunnar, helltust núna yfir mig í huganum öll þau óskaverkefni sem mér fannst ég skyndilega þurfa að leysa af hendi í hvelli áður en ég gæti sest niður aftur og skrifað nokkurn skapaðan hlut. Mér fannst tíminn vera enn á ný að hlaupa frá mér og mér myndi ekki endast ævin til að gera allt sem mig langaði til að gera. Fyrstu dagarnir fóru því í heimsóknir og skipulagslaust rand á milli ættingja og vina og fálmkennða tiltekt heima hjá mér, bæði í handavinnudóti og hinum ýmsum skjölum, blöðum og bókum sem bókasafnsfræðingurinn hafði ekki haft neitt skipulag á til þessa. Ég sökkti mér á bólakaf ofan í skúffur og kirnur við tiltektina uns ég hélt allt í einu á fagurrauðum kassa, fullum af bæði handskrifuðum og ljósrituðum blöðum auk óteljandi snepla með athugasemdum og hugleiðingum, jafnvel heilu köflunum. Snögglega rankaði minnið við sér og undarleg kitlandi tilfinning gerði vart við sig að sjá þetta. Sannast sagna hafði ég steingleymt þessum gömlu minnisblöðum sem urðu til löngu áður en nýútkomna bókin mín varð að veruleika og löngu fyrir aldamótin síðustu og því hafði lítið af því komist inn í heilabú tölvunnar minnar. En þarna lá þetta allt saman, alls konar hugmyndir og uppköst. Það var ótrúlega spennandi að handfjatla þessi kaótísku gögn á nýjan leik. Ég sá að ég hafði þegar byrjað á að skrifa drög að skáldsögu út frá öllu þessu efni, því skáldsaga yrði það að vera.

Rauði kassinn

Nú voru heimsóknir, tiltektir og þrjónaskapur snarlega lögð til hliðar því þegar ég opnaði lokið á kassanum mínum góða opnaði ég um leið rykugt hól í heilabúinu fullu af hugmyndum sem höfðu legið þar dormandi um langan tíma. Þetta var orkuinnspýting sem ég ætlaði sannarlega að nýta mér. Ég heilsaði persónunum á þessum blöðum eins og gömlum vinum og ég fann vanþóknunina streyma frá þeim yfir sinnuleysi mínu. Ég gældi við sumar þeirra og hampaði þeim, en sussaði á aðrar sem gerðust frekar og vildu alltaf hafa orðið. Þær héldu vöku fyrir mér á nóttunni með skvaldri sínu svo ég átti fullt í fangi með að ná því niður sem þær vildu segja mér. Eftir nokkrar vikur - eða voru það kannski mánuðir? - sagði ég þeim að hafa hljótt, nú væri þetta komið gott og nú tæki ég völdin. Sem ég gerði. Sat og snurfusaði textann og lét allt annað reka á reiðanum. Loks taldi ég mig hafa sæmileg drög að bók sem ég gæti sent til útgefanda.

Þegar þetta er skrifað er ég búin að þrjóna heilmikið, taka til, elda góðan mat, sinna fólkinu mínu, lesa og skrifa enn meira. Og nú er sagan mín loksins komin í hendur ritstjóra útgefanda sem er býsna ánægður með afraksturinn og verður bókin tilbúin til útgáfu innan fárra mánaða. Það er kitlandi tilfinning. Þegar fyrri skáldsagan mín kom út, rétt fyrir sjötugsafmælið mitt, fannst fólki réttilega, að hún greindi frá svo hryllilegum atburðum að ég yrði að skrifa um eitthvað fallegra næst. Mér var ljúft og skylt að verða við þeirri ósk. Ég náði góðu samkomu-
lagi við væntanlegar persónur bókarinnar sem samþykktu að þetta yrði ástarsaga. Svo þegar allir lausu minnispunktarnir úr rauða kassanum voru komnir í eitt skipulegt handrit að bók sýndist mér bara að þarna væri komin hin ljúfasta ástarsaga ýmissa skemmtilegra persóna. Meðal annars sjötugar konu.